

Metropolis

Philip Kerr bij Boekertij:

De Bernie Gunther-serie:

Berlijnse trilogie

De een van de ander

Een stille vlam

Als de doden niet herrijzen

Grijs verleden

Praag fataal

De man zonder adem

De vrouw van Zagreb

De schaduw van de stilte

Pruisisch blauw

Vergeven en vergeten

Metropolis

De Scott Manson-serie:

Transfermaand

De hand van God

Philip Kerr

Metropolis

Berlijn, 1928.

*In de nadagen van de Weimarrepubliek onderzoekt de
jonge Bernie Gunther een reeks moorden. Iemand
lijkt de straten van Berlijn te willen zuiveren.*

Tegen elke prijs.

ISBN 978-90-225-8614-3
ISBN 978-94-023-1265-5 (e-book)
NUR 305

Oorspronkelijke titel: *Metropolis*

Vertaling: Jan Pott

Omslagontwerp: Wil Immink Design

Omslagbeeld: iStock

Triptiek: © Otto Dix, *Metropolis*, 1928, c/o Pictoright Amsterdam 2019

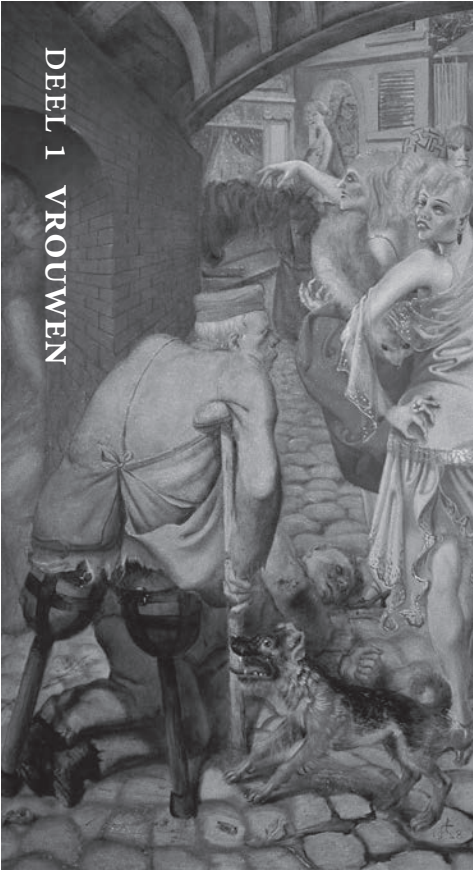
Zetwerk: Mat-Zet bv, Soest

© 2019 Thynker, Ltd. All rights reserved.

© 2019 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

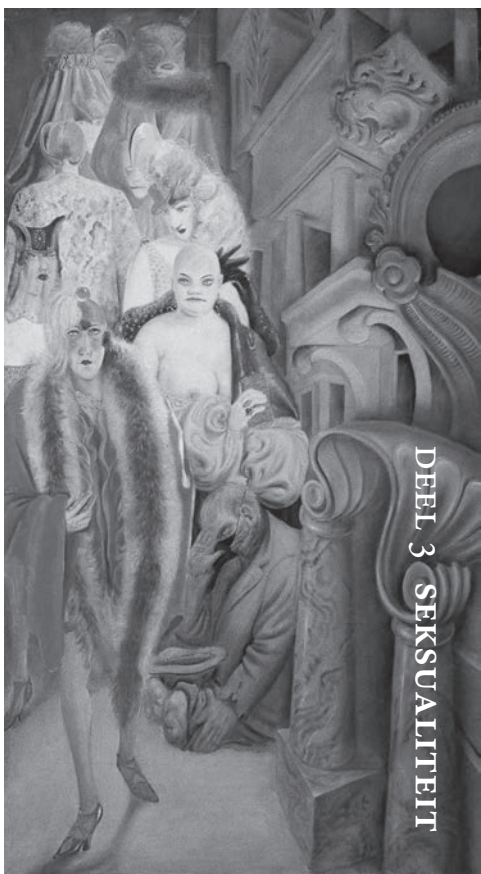
Voor Jane
Altijd en eeuwig

DEEL 1 VROUWEN

DEEL 2 VERVAL

DEEL 3 SEKSUALITEIT

Proloog

Net als iedereen die de Bijbel heeft gelezen, was ik vertrouwd met het idee dat de zondige stad Babylon met al zijn gruwelen zijn gelijke niet kende. En net als iedereen die in de tijd van de Weimar-republiek in Berlijn woonde, was ik bekend met de vergelijking die vaak tussen beide steden werd gemaakt. Samen met mijn ouders ging ik als kleine jongen naar de lutherse St. Nicolaikirche, waar de scepter werd gezwaaid door dr. Rotpfad, een schreeuwlelijk met een kop als een baksteen, die zoveel wist over Babylon en hoe de stad erbij had gelegen dat ik stellig geloofde dat hij er ooit gewoond moest hebben. Dat wekte mijn fascinatie met de naam op en motiveerde me om Babylon op te zoeken in het *Konversations-Lexikon*, dat een hele plank van de boekenkast bij ons thuis in beslag nam. De encyclopedie wierp echter weinig licht op de gruwelen en hoewel er in Berlijn geen gebrek was aan hoeren, scharlaken vrouwen en zonde, weet ik niet zo zeker of het er erger was dan in andere grote wereldsteden als Londen, New York of Sjanghai.

Bernard Weiss vertelde me dat de vergelijking uit de lucht gegrepen was en dat het een kwestie was van appels met peren vergelijken. Hij geloofde niet in het Kwaad en herinnerde me eraan dat het Kwaad nergens bij wet verboden was, zelfs niet in Engeland, waar bijna alles verboden was. De beroemde Ishtarpoort was in mei 1928 nog niet gereconstrueerd in het Berlijnse Pergamonmuseum, er was dus nog geen aanleiding voor de moraalridders van de stad om met rood te onderstrepen dat de Pruisische hoofdstad de twijfelachtige eer had de meest bedorven plek op aarde te zijn. Misschien waren we alleen maar iets eerlijker over onze verdorven inborst en iets toleranter als het aankwam op onzedelijk gedrag

van anderen. Ik kon het weten, want in 1928 viel onzedelijk gedrag in al zijn oneindige variaties onder de verantwoordelijkheid van de afdeling op het hoofdbureau van politie op de Alexanderplatz in Berlijn, waar ik werkte. Vanuit criminologisch perspectief – iets nieuws voor ons, politiemensen, wat we aan Bernard Weiss te danken hadden – wist ik bijna net zoveel over onzedelijk gedrag als Gilles de Rais. Maar in de dagelijkse praktijk leek het met zoveel slachtoffers van de Grote Oorlog en de Spaanse griep die er meteen op volgde en als een soort Oudtestamentische plaag nog eens miljoenen velde, nauwelijks van belang wat mensen opsnoven en wat ze deden als ze zich hadden uitgeteerd in hun duistere Biedermeier-slaapkamers. En niet alleen in hun slaapkamers, tijdens zomerse avonden had de Tiergarten veel weg van een fokkerij, afgaand op de enorme aantallen hoeren die er op het gras met hun cliënten copuleerden. Het is natuurlijk amper verrassend te noemen dat de Duitsers nu de voorkeur gaven aan neuken, na een oorlog waarin het voor zovelen een plicht was om te moorden.

Alles in ogenschouw genomen wat ervoor is gebeurd en wat er nog zou volgen, is het moeilijk een zuiver beeld te schetsen van Berlijn of een eerlijk oordeel te vellen over de stad. Het was in veel opzichten een aangenaam oord om te verblijven, en soms een stompzinnig, lelijk oord. Te koud in de winter, te heet in de zomer, te vuil, te rokerig, het stonk er te veel, er was te veel lawaai en natuurlijk werd de stad geteisterd door overbevolking, net als Babel, de andere naam voor Babylon. Alle bouwwerken in de stad waren opgericht ter meerdere eer en glorie van een Duits Rijk dat eigenlijk amper had bestaan en ze gaven iedereen die ze aanschouwde, net als de ergste achterbuurten en huurkazernes, het gevoel er niet toe te doen en een gevoel van onmenselijkheid. Al maakte nooit iemand zich druk om de inwoners van Berlijn (zeker de heersende klasse niet), omdat Berlijners niet gezegend waren met een aangenaam karakter; ze waren niet vriendelijk en niet welgemanierd; veel Berlijners waren dom, traag van begrip, afgestompt en ontzettend vulgair. Alle Berlijners waren wreed en hardvochtig. Gewelddadige moorden waren niet uitzonderlijk. Ze

werden meestal gepleegd door beschonken mannen die thuiskwamen uit het Bierhaus en hun vrouw wurgden omdat ze zo laveloos waren van al het bier en alle schnaps dat ze niet meer wisten wat ze deden. Soms was het iets ergers. Dan stond er een Fritz Haarmann op, of een Karl Denke, of zo'n merkwaardige, godvergeten Duitser die er plezier in leek te scheppen om te moorden om het moorden zelf. Zelfs dat leek niet langer erg verrassend. In het Duitsland van de Weimarrepubliek was onverschilligheid ten aanzien van een plotselinge dood en menselijk lijden misschien ook wel een onvermijdelijke erfenis van de Grote Oorlog. Aan onze kant waren twee miljoen man gesneuveld, evenveel als bij de Britten en Fransen bij elkaar opgeteld. Er zijn akkers in Vlaanderen waar zoveel botten van jonge Duitsers liggen dat je je op die akkers meer in Duitsland waant dan op Unter den Linden. Zelfs vandaag de dag, tien jaar na de oorlog, vind je overal op straat de lammen en verminkten, vaak nog in uniform, die bij stations en banken een beetje kleingeld bij elkaar bedelen. Er is maar zelden een dag dat de openbare ruimte in Berlijn niet lijkt op een schildrij van Pieter Bruegel.

En toch was Berlijn, ondanks alles, ook een prachtige, inspirerende stad. Ondanks alle hiervoor genoemde redenen om een hekel te krijgen aan de stad was het een heldere, glanzende spiegel die de wereld werd voorgehouden, een fantastische reflectie van het menselijk leven in al zijn glorie. Voor geen goud zou ik ergens anders hebben willen wonen, helemaal niet nu Duitsland de ergste tijd achter zich leek te hebben. Na de Grote Oorlog, de griep en de geldontwaarding ging het de goede kant op, ook al was het langzaam. Veel mensen hadden het nog altijd heel zwaar, zeker in het oosten van de stad. Maar je kon je moeilijk voorstellen dat het Berlijn ooit net zo zou vergaan als Babylon, dat volgens het *Konversations-Lexikon* door de Chaldeeën was verwoest. Ze hadden de stadsmuren, de tempels en paleizen tot op het fundament gesloopt en het puin in zee gegooid. Zoiets zou ons nooit overkomen. Wat er ook nog mocht komen, we hoefden niet te vrezen voor een Bijbelse verwoesting. Niemand had er belang bij – de Fransen niet, de

Britten niet en zeker de Russen niet – om Berlijn, en bijgevolg heel Duitsland, het slachtoffer te zien worden van een goddelijke, apocalyptische wraakoefening.

DEEL 1
VROUWEN

Overal het mysterie van het lijk.

– Max Beckmann,
Zelfportret in woorden

Vijf dagen na de algemene verkiezingen werd ik voor overleg ontboden in het kantoor van Bernard Weiss, chef van de Kripo, op de vijfde verdieping van bureau Alexanderplatz. Hij zat aan de vergadertafel naast Ernst Gennat, een van zijn beste rechercheurs voor moordzaken, gehuld in de rook van een sigaar van zijn lievelingsmerk Black Wisdom, en nodigde mij uit plaats te nemen aan de tafel. Weiss was achtenveertig, geboren en getogen in Berlijn, klein, slank en modieus, een tikkeltje academisch zelfs, met een bril met ronde glazen en een keurig getrimde snor. Hij was ook advocaat en een Jood, wat hem niet geliefd maakte bij een groot deel van mijn collega's, en hij had heel wat weerstand moeten overwinnen om te bereiken wat hij had bereikt. In vreedstijd waren officiersrangen in het Pruisische leger voor Joden verboden, maar toen de oorlog was uitgebroken had Weiss zich aangemeld bij het Koninklijke Beierse Leger, waarin hij al snel opklom tot de rang van kapitein en werd gedecoreerd met het IJzeren Kruis. Na de oorlog had hij op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken de politiemacht in Berlijn gereorganiseerd en tot een van de modernste politiekorpsen van Europa gemaakt. Toch moet gezegd dat hij een zeer onwaarschijnlijke politieman was. Hij deed mij altijd denken aan Toulouse-Lautrec.

Voor hem lag een opengeslagen dossier en afgaande op wat ik zag, vermoedde ik dat het mijn personeelsdossier was.

‘Je hebt goed werk geleverd bij Zeden,’ zei hij met zijn geaffecteerde stem die meer bij een acteur in treurspelen paste dan bij een politieman. ‘Al ben ik bang dat je een verloren oorlog voert tegen de prostitutie in deze stad. Al die oorlogsweduwen en Russische

vluchtelingen proberen zo goed en zo kwaad als maar mogelijk is aan de kost te komen. Ik zeg het steeds opnieuw tegen onze bestuurders: als we werk zouden maken van gelijke lonen voor mannen en vrouwen zou het probleem van de prostitutie in Berlijn in een oogwenk opgelost zijn.

Maar daarom ben je niet hier. Ik neem aan dat je hebt gehoord dat Heinrich Lindner ons heeft verlaten en luchtverkeersleider is geworden op Tempelhof? Daarmee is er een stoeltje vrijgekomen in de moordwagen.'

'Ja, meneer.'

'Weet je waarom hij is vertrokken?'

Dat wist ik, maar omdat ik niet veel trek had om het onder woorden te brengen, trok ik een grimas.

'Zeg het maar. Ik zal me niet beledigd voelen.'

'Ik heb gehoord dat het hem niet aanstond dat hij bevelen moest opvolgen van een Jood, meneer.'

'Dat klopt, Gunther. Hij liet zich niet graag commanderen door een Jood.' Weiss zoog aan zijn sigaar. 'En jij? Heb jij er problemen mee als een Jood je vertelt wat je moet doen?'

'Nee, meneer.'

'Of wie dan ook, wat dat betreft.'

'Nee, meneer. Ik heb geen probleem met autoriteit.'

'Het doet me goed dat te horen, want we denken erover om jou een permanent plekje in de moordwagen te geven. Het stoeltje van Lindner.'

'Voor mij, meneer?'

'Je klinkt verbaasd.'

'Dat komt doordat hier op het bureau het gerucht gaat dat die plek voor inspecteur Reichenbach zou zijn.'

'Alleen als jij het aanbod afwijst. En zelfs dan heb ik zo mijn twijfels over de man. Natuurlijk zullen ze wel weer zeggen dat ik de plek niet durf aan te bieden aan een andere Jood, maar dat is niet alles. Ik ben van mening dat jij het in je hebt om een uitstekende rechercheur te worden, Gunther. Je bent ijverig en je weet wanneer je je mond moet houden. Dat zijn goede eigenschappen voor een

rechercheur. Heel goed. Kurt Reichenbach is ook een goede rechercheur, maar hij heeft losse handjes. Toen hij nog bij de geüniformeerde dienst werkte, noemde een deel van zijn collega's hem spottend Siegfried, vanwege het feit dat hij nogal graag met zijn sabel zwaaide. Omdat hij sommige van onze klanten met het gevest of het vlak van de kling bewerkte. Ik heb vrede met wat een ambtenaar in functie doet uit noodweer, maar ik accepteer absoluut niet dat hij iemand voor de lol de hersens inslaat, ongeacht wiens hersens het zijn.'

'En hij is er niet mee opgehouden nu hij geen sabel meer draagt,' zei Gennat. 'Nog onlangs werd er beweerd dat hij een SA-man in elkaar heeft geslagen die hij had gearresteerd in Lichtenrade, een nazi die een communist had neergestoken. Er is niets bewezen. Hij mag dan populair zijn hier op de Alexanderplatz – zelfs een aantal antisemieten schijnt hem te mogen – maar hij is nogal heetgebakerd.'

'Precies. Ik zeg niet dat hij geen goede politieman is. Alleen geven we aan jou de voorkeur boven hem.' Weiss keek omlaag naar het vel papier dat in de dossiermap voor hem lag. 'Ik zie dat je je Abitur hebt afgelegd, maar dat je niet hebt gestudeerd.'

'De oorlog. Ik heb me als vrijwilliger aangemeld.'

'Natuurlijk. Nu, goed. Wil je de baan? Als je ja zegt, krijg je hem.'

'Ja, meneer. Heel graag.'

'Je hebt al eerder voor de Mordkommission gewerkt, dus je kent het klappen van de zweep. Je hebt al eerder aan een moordzaak gewerkt, toch? Vorig jaar. Was dat niet in Schöneberg? Zoals je weet wil ik graag dat al mijn rechercheurs ervaring hebben opgedaan door met een toprechercheur als Gennat hier naast me te werken.'

'En daarom vraag ik me af waarom u denkt dat ik een permanente plek in de moordwagen waard ben,' zei ik. 'Die zaak – de zaak-Frieda Ahrendt – is nog altijd niet opgelost.'

'Een cold case, ja, maar er zijn veel moordzaken waarin een tijdlang geen schot zit,' zei Gennat. 'En niet alleen zaken koelen af, dat overkomt ook rechercheurs, als je begrijpt wat ik bedoel. Vooral in

deze stad. Dat mag je nooit vergeten. Het hoort bij het werk. Nieuw Denken is de sleutel voor het oplossen van cold cases. Nu we het daar toch over hebben, ik heb een paar andere moorden waar je naar mag kijken als je ooit zoiets raars overkomt als een beetje rust. Cold cases oplossen is een uitstekende manier voor een rechercheur om een reputatie te vestigen.'

'Frieda Ahrendt,' zei Weiss. 'Help me eens even herinneren.'

'Een hond vond lichaamsdelen die verpakt in slagpapier waren begraven in het Grünewald,' zei ik. 'Ze werd uiteindelijk geïdentificeerd door Hans Schniekert en zijn mannen van afdeling J. De moordenaar was zo attent geweest om ons een van de handen na te laten en de vingerafdrukken van de dode vrouw wezen uit dat ze een strafblad had voor kruimeldiefstal. Je zou denken dat er dan heel veel deuren opengaan, maar we hebben geen verwanten gevonden, geen baan en zelfs geen laatste bekend adres. En omdat een krant dom genoeg was om een aanzienlijke beloning uit te loven voor informatie hebben we een heleboel tijd verspild met het ondervragen van burgers die meer geïnteresseerd waren in het in de wacht slepen van duizend Reichsmark dan in het helpen van de politie. Minstens vier vrouwen vertrouwden ons toe dat hun echtgenoot de dader was. Een van hen vertelde ons zelfs dat haar echtgenoot oorspronkelijk van plan was geweest de lichaamsdelen te koken. Daar kwam zijn bijnaam ook vandaan: de Varkensslachter van Grünewald.'

'Dat is ook een manier om van je man af te komen,' zei Gennat. 'Geef hem aan voor moord. Goedkoper dan een scheiding.'

In rang was Ernst Gennat op bureau Alexanderplatz de tweede man na Bernard Weiss. Hij was ook de grootste, achter zijn rug noemden zijn collega's hem de Buddha der Kriministen. Het was knap benauwd in de moordwagen met Gennat erbij. Weiss had de moordwagen zelf ontworpen. Hij was uitgerust met een radio, een klein opklapbaar werkblad voor een typemachine, medische voorzieningen, een heleboel fotografieapparatuur en vrijwel alles wat je nodig kon hebben om een moord te onderzoeken, op een gebedenboek en een kristallen bol na. Gennat bediende zich van een bijten-

de Berlijnse humor, volgens eigen zeggen het gevolg van het feit dat hij was opgegroeid in de personeelskwartieren van de gevangenis Plötzensee in Berlijn, waar zijn vader onderdirecteur was. Er werd zelfs gefluisterd dat Gennat op dagen dat er een executie voltrokken werd aan het ontbijt zat met de beul. Toen ik nog maar net op de Alexanderplatz werkte, had ik me voorgenomen hem nauwgezet te volgen en hem tot mijn rolmodel te maken.

De telefoon ging. Weiss nam het gesprek aan.

‘Jij bent toch een SPD’er, Gunther?’ vroeg Gennat.

‘Dat klopt.’

‘Want we willen geen politiek in de wagen. Van communisten en nazi’s krijg ik thuis al genoeg op mijn bord. En je bent vrijgezel?’

Ik knikte.

‘Goed, want dit werk maakt je huwelijk kapot. Misschien kijk je naar mij en denk je niet geheel onterecht dat ik goed in de smaak val bij de dames, maar dat duurt niet langer dan tot het moment dat een zaak me hier dag en nacht op de Alexanderplatz aan het werk houdt. Als ik ooit nog wil trouwen, zal ik op zoek moeten naar een begripvolle politievrouw. En waar woon je?’

‘Ik heb een kamer in een pension aan de Nollendorfplatz.’

‘Deze baan betekent iets meer geld en een promotie, en dus misschien ook wel een iets beter onderkomen. In die volgorde. Je werkt eerst een maand of twee op proef. Is er telefoon in dat pension waar je woont?’

‘Ja.’

‘Gebruik je drugs?’

‘Nee.’

‘Ooit geprobeerd?’

‘Eén keer een beetje cocaïne, om eens te ervaren waarover zoveel drukte wordt gemaakt. Maar het is niets voor mij. Ik kan het me bovendien niet permitteren.’

‘Het kan geen kwaad, denk ik,’ zei Gennat. ‘Dit land heeft na de oorlog nog altijd veel pijnstillers nodig.’

‘Veel mensen gebruiken het niet als pijnstiller,’ zei ik. ‘En dat levert ze soms een heel andere crisis op.’

‘Er zijn mensen die vinden dat de politie van Berlijn in een crisis verkeert,’ zei Gennat. ‘Mensen die denken dat de hele stad in een crisis verkeert. Wat denk jij, jongen?’

‘Hoe groter de stad, hoe meer crises. Waarschijnlijk. Ik denk dat we altijd wel met een of andere noodsituatie te maken zullen hebben. Daar mogen we zo langzamerhand wel aan gewend raken. Besluiteloosheid leidt waarschijnlijk tot crises. Regeringen die niets voor elkaar krijgen. Ik zie niet zo goed hoe de nieuwe regering daar zonder een duidelijke meerderheid verandering in kan brengen. Op dit moment lijkt de democratie zelf wel ons grootste probleem. Wat is het nut van democratie als het systeem je niet aan een levensvatbare regering kan helpen? Het is de paradox van onze tijd en soms maak ik me zorgen dat we de democratie beu zijn voordat de zaken zijn uitgekristalliseerd.’

Hij knikte en leek het met me eens te zijn. Hij stapte over op een ander onderwerp.

‘Sommige politici hebben niet zo’n hoge pet op van het aantal zaken dat wij oplossen. Wat vind jij daarvan, jongen?’

‘Ze zouden eens langs moeten komen om te praten met een aantal van onze klanten. Misschien zou die kritiek wel houtsnijden als de doden iets spraakzamer zouden zijn.’

‘Het is onze taak om desondanks naar hen te luisteren,’ zei Gennat. Hij ging verzitten, dat wil zeggen dat hij zijn enorme torso iets verplaatste, en stond toen op. Het was alsof je een zeppelin zag opstijgen. De vloer kraakte toen hij naar het erkerraam in de hoek van de kamer liep. ‘Als je goed je best doet, kun je ze horen fluisteren. De Winnetou-moorden bijvoorbeeld. Ik denk dat zijn slachtoffers ons toefluisteren, maar dat we niet begrijpen in welke taal ze dat doen.’ Hij wees door het raam naar buiten, naar de metropool. ‘Maar iemand begrijpt dat wel. Iemand daar buiten, misschien iemand die net bij Hermann Tietz de deur uit komt. Misschien wel Winnetou zelf.’

Weiss beëindigde het telefoongesprek. Gennat liep terug naar de vergadertafel, waar hij zijn eigen doordringend stinkende sigaar opstak. Er hing zo langzamerhand een indrukwekkende rookwolk

boven de vergadertafel. Het deed me denken aan de gaswolken boven niemandsland.

Ik was te nerveus om zelf een sigaret op te steken. Te nerveus en tegelijkertijd te respectvol naar mijn meerderen. Ik bewonderde hen en verbaasde me er nog steeds over dat ze mij in hun ploeg wilden opnemen.

‘Dat was de ViPoPra,’ zei Weiss.

De ViPoPra was de korpscommandant van de politie in Berlijn, Karl Zörgiebel. ‘Het schijnt dat de lampenfabriek van Wolfmium in Stralau zojuist is opgeblazen. De eerste rapporten melden veel doden. Misschien wel dertig. Hij houdt ons op de hoogte.

Ik wil jullie erop wijzen dat we overeengekomen waren om de naam Winnetou niet te gebruiken als we het over de scalpeermorden hebben. Ik denk dat het van weinig respect voor die arme vermoorde vrouwen getuigt als we ons van dergelijk sensationele namen bedienen. Laten we ons maar aan de term op het dossier houden, hè, Ernst? Schlesischer Bahnhof. Dat is ook beter om ervoor te zorgen dat er niets uitlekt wat we geheim willen houden.’

‘Het spijt me, het zal niet weer gebeuren.’

‘Goed, welkom bij de Mordkommission, Gunther. Je leven is net volledig veranderd. Je zult nooit meer op dezelfde manier naar mensen kijken. Vanaf nu zul je je bij iedereen die naast je op de bus of de trein staat te wachten, afvragen of hij een moordenaar zou kunnen zijn. En heel terecht. De statistieken tonen aan dat de meeste moorden in Berlijn worden gepleegd door doodgewone, gezagsgetrouwe burgers. Mensen zoals jij en ik dus. Is het niet, Ernst?’

‘Jazeker. Je komt zelden een moordenaar tegen die eruitziet als een moordenaar.’

‘Je zult dingen te zien krijgen die even afschuwelijk zijn als wat je in de loopgraven hebt gezien,’ voegde hij eraan toe. ‘Zij het dat sommige slachtoffers vrouwen en kinderen zijn. Maar we moeten hard zijn en je zult dan ook wel merken dat we grappen maken die de rest van de mensen niet erg smaakvol vindt.’

‘Ja, meneer.’

‘Wat weet je van de moorden bij Schlesischer Bahnhof, Gunther?’

‘Er zijn in vier weken tijd vier prostituees vermoord. Altijd ’s nachts. De eerste in de buurt van Schlesischer Bahnhof. Ze zijn allemaal op het hoofd geslagen met een bolhamer en daarna gescalpeerd met een heel scherp mes. Alsof die indiaan uit de beroemde boeken van Karl May aan het werk is geweest.’

‘Ik neem aan dat je die boeken ooit hebt gelezen.’

‘Alleen Duitsers die niet kunnen lezen, kennen die boeken niet.’

‘Vond je ze mooi?’

‘Nou ja, het is een paar jaar geleden, maar ik geloof het wel, ja.’

‘Goed zo. Ik zou niet zo goed overweg kunnen met iemand die een goed cowboyverhaal van Karl May niet kan waarderen. Wat weet je nog meer? Van die moorden bedoel ik.’

‘Niet zoveel.’ Ik schudde mijn hoofd. ‘De kans bestaat dat de moordenaar zijn slachtoffers niet kende, wat het moeilijk maakt om hem te pakken. Misschien handelt hij in een opwelling.’

‘Zeker, zeker,’ zei Weiss. Het klonk alsof hij dat allemaal al eerder had gehoord.

‘De moorden lijken wel van invloed op het aantal vrouwen op straat,’ zei ik. ‘Je ziet minder prostituees dan vroeger. De vrouwen die ik heb gesproken, zeggen dat ze bang zijn om te werken.’

‘Verder nog iets?’

‘Nou ja...’

Weiss keek me vragend aan. ‘Gooi het eruit, man. Wat het ook mag zijn. Ik verwacht van mijn rechercheurs dat ze vrijuit spreken.’

‘Alleen dat de vrouwen de slachtoffers anders noemen. Omdat ze gescalpeerd zijn. Toen de laatste vrouw was vermoord, hoorde ik de prostituees over haar praten als een Pixavon Königin.’ Ik aarzelde. ‘Net als de shampoo, meneer.’

‘Ja, ik ken de Pixavon-shampoo. Volgens de reclame de shampoo voor “goede moeders en huisvrouwen”. Humor van de straat. Verder nog iets?’

‘Niet echt. Alleen wat er in de kranten heeft gestaan. Mijn hos-

pita, Frau Weitendorf, volgt de zaak nauwlettend. Dat is ook niet zo gek, gezien de huiveringwekkende details. Ze is dol op een mooie moord. We moeten haar allemaal aanhoren als ze ons ontbijt serveert. Niet echt een eetlust bevorderend onderwerp van gesprek, maar goed.'

'Dat vind ik boeiend: wat heeft ze te vertellen?'

Ik dacht even na en zag Frau Weitendorf voor me terwijl ze de gebruikelijke stroom woorden over ons uitstortte, vol van een bijna zelfgenoegzame verontwaardiging en amper geïnteresseerd in de aandacht van haar toehoorders. Ze was een grote vrouw met een slecht passend kunstgebit en twee bulldoggen die niet van haar hielen weken, en ze praatte altijd, ook als er geen publiek was. De gewatteerde peignoir met lange mouwen die ze bij het ontbijt droeg, deed haar lijken op een groezelige Chinese keizer, een effect dat nog werd versterkt door haar onderkinnen.

Ik had in het pension van Frau Weitendorf nog drie medebewoners. Een Engelsman die Robert Rankin heette en die beweerde dat hij schrijver was, een Jood uit Beieren met de naam Fischer die beweerde handelsreiziger te zijn, maar waarschijnlijk een crimineel was, en een jonge vrouw die Rosa Braun heette, die saxofoon speelde in een dansorkest, maar vrijwel zeker ook bijkluste als amateurprostitutiee. Met Frau Weitendorf erbij vormden we een onwaarschijnlijk kwintet, maar misschien wel een doorsnee van het moderne Berlijn.

'Frau Weitendorf zou bijvoorbeeld het volgende zeggen: "Voor die meisjes die vermoord worden, is het een beroepsrisico. Eigenlijk vragen ze er gewoon om als je er even over nadenkt. En dat terwijl het leven al zo goedkoop is zonder dat je onnodige risico's loopt. Het is niet altijd zo geweest. Dit was een respectabele stad voor de oorlog. Maar na 1914 was een mensenleven niet langer veel waard. Dat was al erg, maar toen kwam de inflatie er in 1923 nog eens overheen en werd ons geld ook nog waardeloos. Het leven is niet zo belangrijk meer als je alles bent kwijtgeraakt. Bovendien kan een klein kind zien dat deze stad veel te groot is geworden. Vier miljoen mensen die boven op elkaar wonen is niet

natuurlijk. Sommigen leven als beesten, vooral ten oosten van de Alexanderplatz. Dus waarom zou je verbaasd zijn als ze zich als beesten gedragen? Er bestaan geen fatsoensnormen meer. En met zoveel Polen, Joden en Russen hier sinds de revolutie van de bolsjewieken is het toch helemaal geen wonder meer dat de meisjes links en rechts op straat worden vermoord? Let op mijn woorden: de moordenaar komt uit die hoek. Een Jood of een Rus. Of een Joodse Rus. Als je het mij vraagt hebben de tsaar en de bolsjewieken die lui niet voor niks Rusland uit gejaagd. Maar de echte reden waarom die meisjes worden vermoord, is dit: de mannen die terugkeerden uit de loopgraven kwamen terug met een honger om te moorden. Een honger die gestild moet worden. Net zoals vampiers bloed nodig hebben om in leven te blijven, moeten deze mannen iemand vermoorden. Maakt niet uit wie. Een man die is teruggekeerd uit de loopgraven die beweert dat hij sindsdien niet de behoefte heeft gevoeld iemand te vermoorden, is een leugenaar. Het is net als de jazz die negers in nachtclubs spelen. Dan gaat het bloed sneller stromen.”

‘Ze klinkt werkelijk als een verschrikkelijk mens,’ zei Weiss. ‘Het verbaast me dat je thuis ontbijt.’

‘Het zit inbegrepen in de prijs voor de kamer, meneer.’

‘Ah, juist. Maar vertel me eens wat die afgrijselijke vrouw te vertellen heeft over waarom de moordenaar zijn slachtoffers scalpeert.’

‘Dat doet hij omdat hij vrouwen haat. Zij denkt dat de vrouwen tijdens de oorlog de mannen een mes in de rug gestoken hebben door hun banen in te pikken voor het halve geld, zodat de mannen toen ze terugkeerden erachter kwamen dat werken geen droog brood opleverde, als je al een baan kon krijgen, want die hadden de vrouwen allemaal. Daarom vermoordt hij vrouwen en scalpeert hij ze. Pure haat en nijd.’

‘En wat denk jij? Waarom scalpeert die maniak volgens jou zijn slachtoffers?’

‘Ik denk dat ik eerst meer moet weten voordat ik wil speculeren, meneer.’

‘Doe me een plezier en denk even mee. Ik kan je wel dit vertel-